

‘LHBTIQ en de rest van het alfabet’

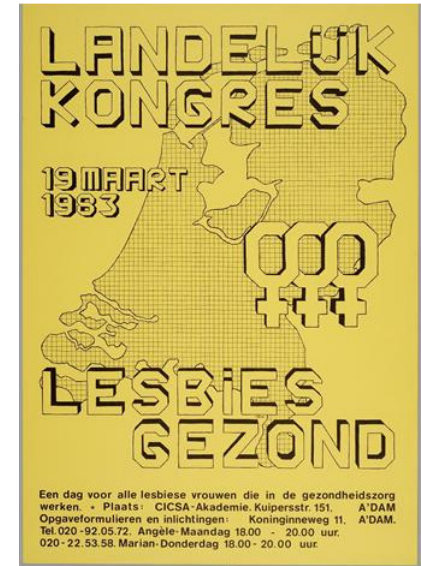
Aandacht voor seksuele en genderdiversiteit in zorg en welzijn

24 maart 2017

Hanneke Felten

Aandacht seksuele – en genderdiversiteit in zorg en welzijn.

- Over WIE gaat het?
- WAT is het?
- WAAROM is het nodig?
- HOE doe je het?

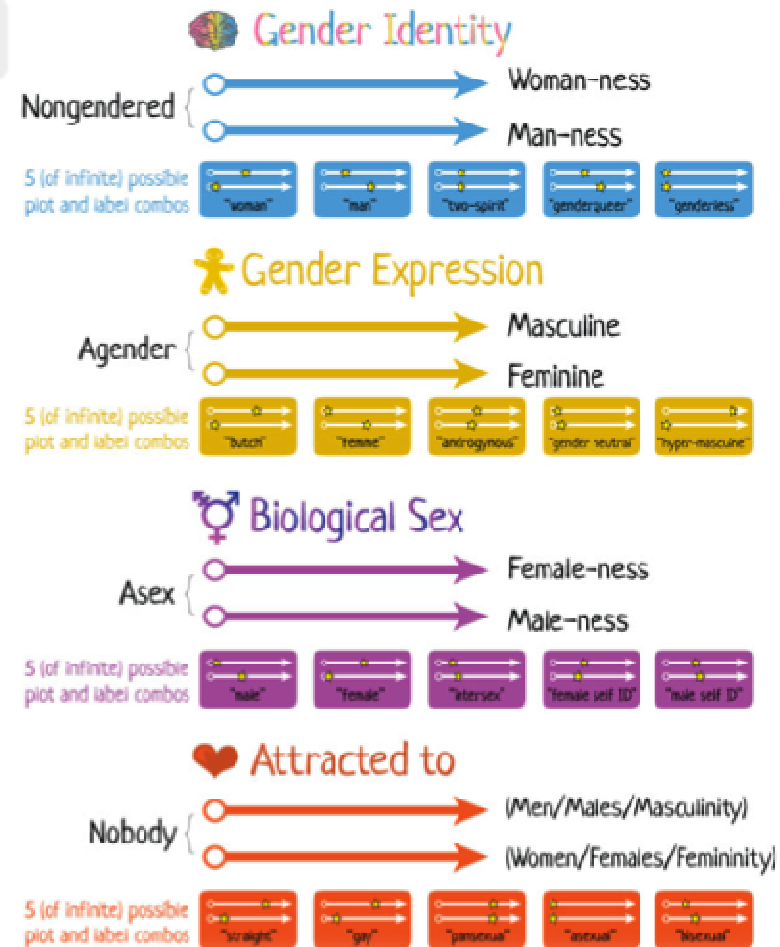
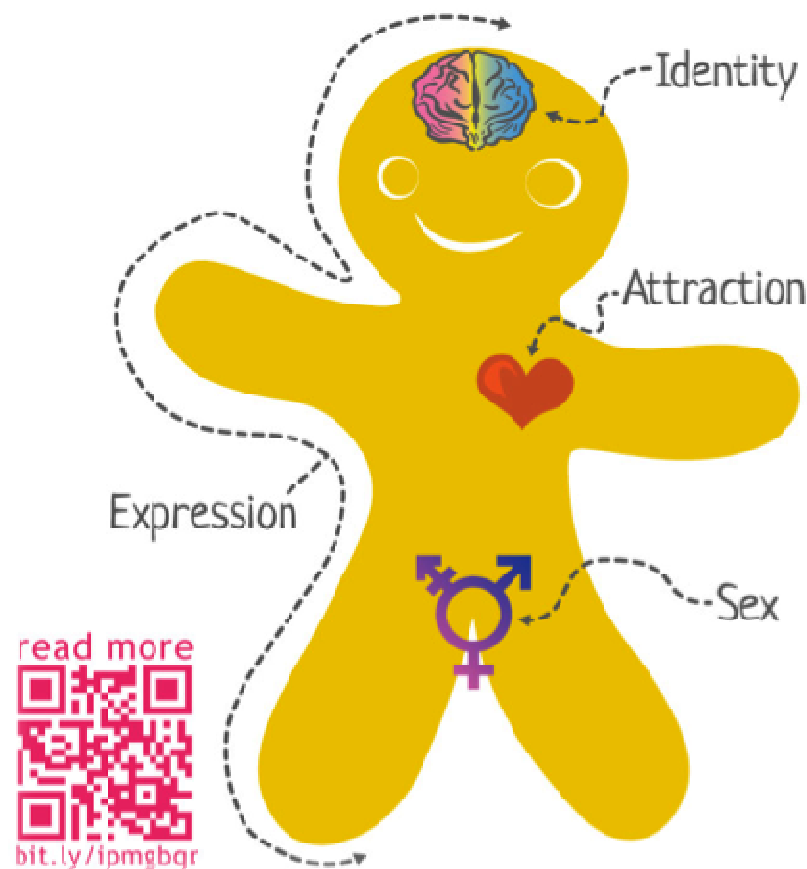

Over WIE gaat het?

The Genderbread Person v2.0 *by its pronounced METROsexual.com*

Gender is one of those things everyone thinks they understand, but most people don't. Like Inception. Gender isn't binary. It's not either/or. In many cases it's both/and. A bit of this, a dash of that. This tasty little guide is meant to be an appetizer for understanding. It's okay if you're hungry for more.

Wat is genderidentiteit?

“one’s sense of oneself as male, female, or transgender” (American Psychological Association, 2006)

Cisgenders (99%?)

Geboren met het lichaam van jongen en het brein van een jongen. Geboren met het lichaam van een meisje en het brein van een meisje.

Transvrouwen (schatting: 0,6%)

Geboren met het *lichaam* van een jongen maar het *brein* van een meisje. Zij zijn dus altijd al meisje/vrouw geweest.

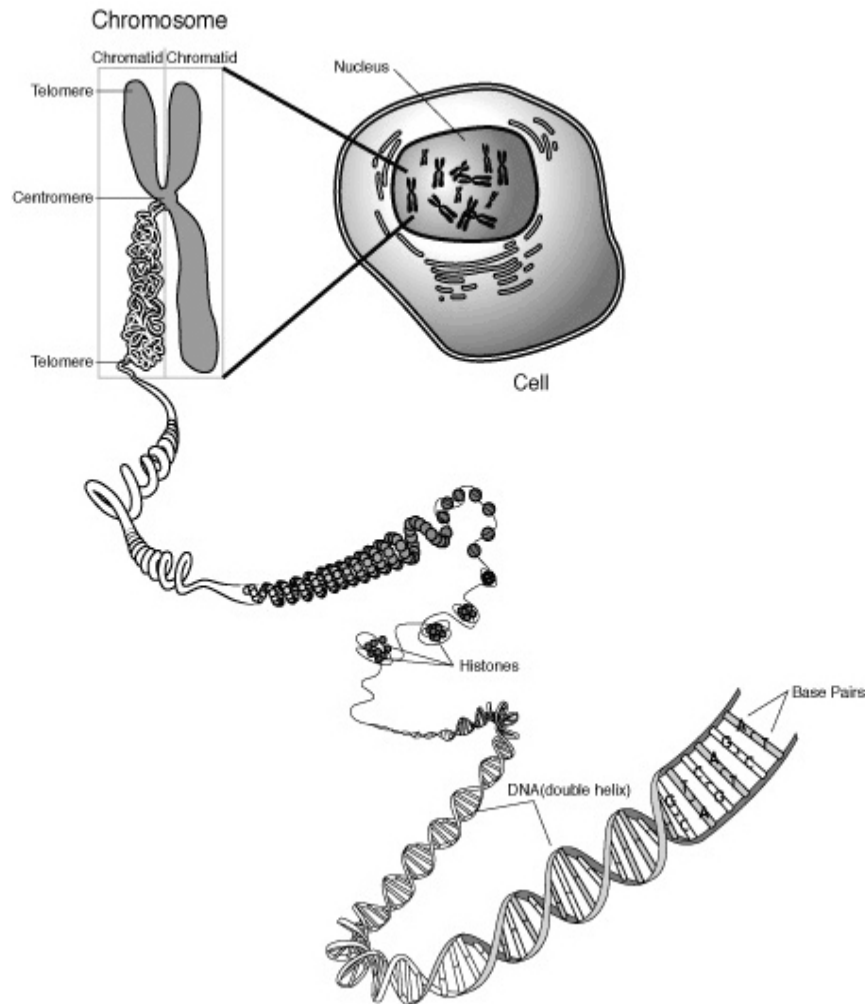
Transmannen (schatting: 0,3%)

Geboren met *lichaam* van een meisje maar het *brein* van een jongen. Zij zijn dus altijd al jongen/man geweest.

Non binair (onduidelijk percentage)

Mensen die er tussen in zitten, die wisselen, die beide of geen van beide seksen zijn.

Wat is sekse?

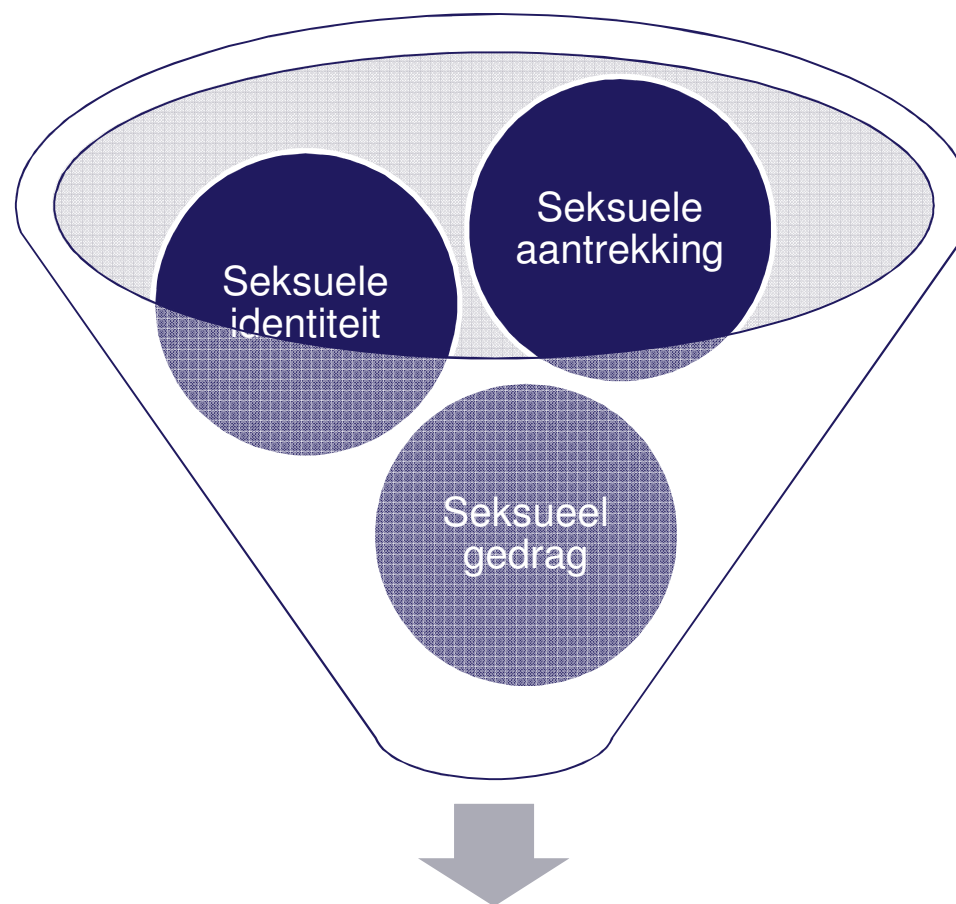
-chromosomen / DNA

**-primaire geslachtskenmerken
(uitwendig en inwendig)**

**-secundaire
geslachtskenmerken**

**Ofwel; Wanneer is je sekse
man of wanneer is je sekse
vrouw?**

Wat is seksuele voorkeur?

Seksuele voorkeur

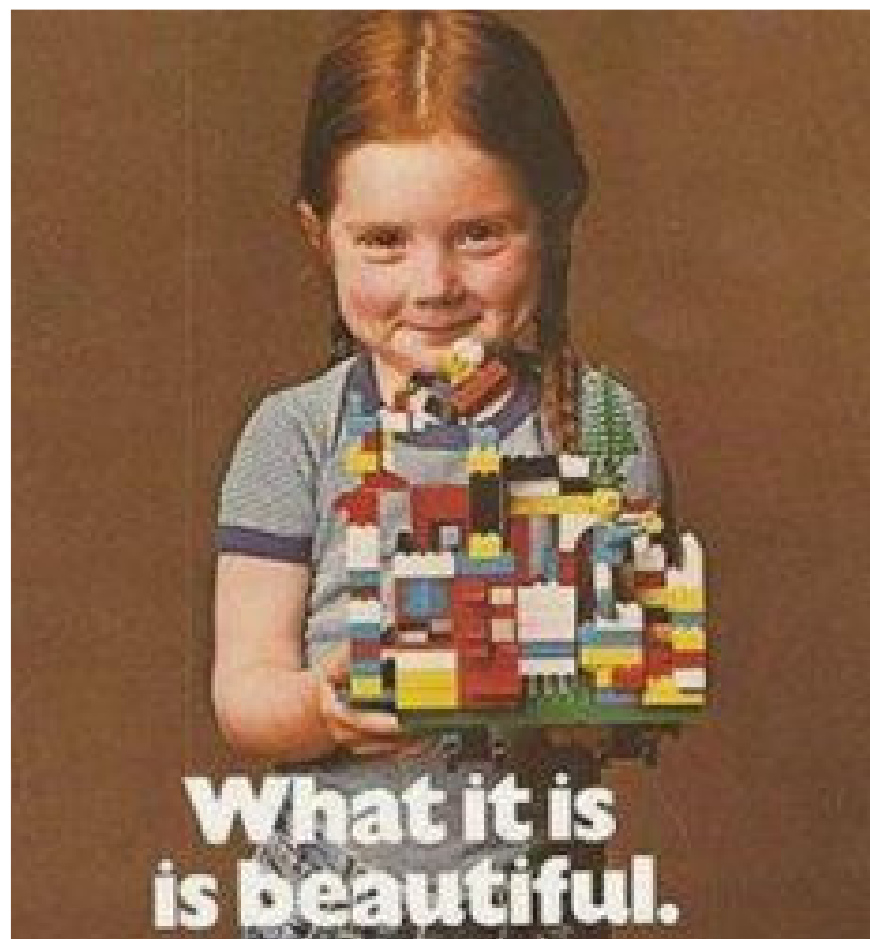
Wat is genderexpressie?

Genderexpressie: gaat niet zo zeer over wie je bent maar over wat je *doet* en wat je van jezelf laat zien. Cross-dressing bijvoorbeeld, je kleden als het andere geslacht, is een manier om jezelf te uiten (American Psychologie Association, 2016).

Gendernormen: sociaal construeerde rollen en activiteit en deze zijn veranderlijk (American Psychologie Association, 2016).

Gendernonconform: een genderexpressie hebben die verschilt van wat er door de maatschappij van jongens/mannen en meisjes/vrouwen verwacht wordt op basis van hun bij hun geboorte toegewezen sekse (Baams & Bos, 2014).

Welke letters?

<i>Seksuele aantrek- king</i> Lesbisch Homo Bi Pan Queer <u>Qurious</u> Questioning <u>Sapioseksueel</u> 2spiritit <u>Aseksueel</u>	<i>Genderidentiteit</i> Transgender Transvrouw Transman <u>Cisgender</u> 2spirit
<i>Sekse</i> Intersekse ?	<i>Genderexpressie</i> <u>Queer</u> Gendernonconform Crossdressing Travestiet

Vermenging homo- en vrouwenbeweging?

Stelling 1

Aandacht voor seksuele- en genderdiversiteit in zorg en welzijn anno 2017 betekent niet alleen aandacht voor lesbische, homo of bi maar doorbreekt normativiteit in sekse, gender en seksualiteit.

Minderheidstress:

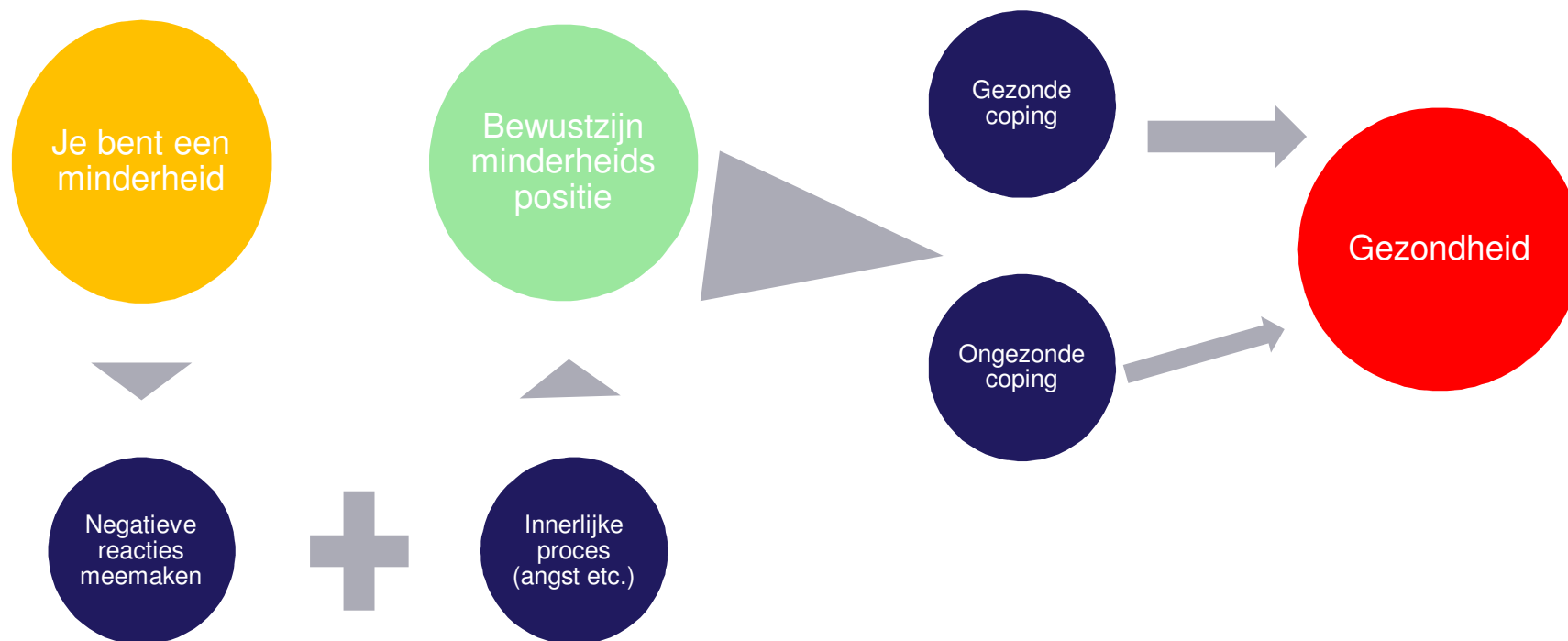
- stress die mensen uit een minderheidsgroepen ervaren omdat ze in de minderheid zijn
- die stress komt voort uit:
 - A. Wat je mee maakt: negatieve reacties? Discriminatie?
 - B. Eigen innerlijke proces:
 - Angst voor negatieve reacties
 - Negatief oordeel over jezelf
 - Al dan niet er voor uitkomen (in de kast? Uit de kast?)
- Eigen innerlijke proces is mede afhankelijk van in hoeverre en op welke manier jij je als minderheid identificeert

WAAROM?

- Die stress kan gecompenseerd worden door goede copingstrategieën zoals steun onderling
- Maar die stress kan ook geprobeerd gecompenseerd te worden door slechte copingstrategieën zoals drugsgebruik, seksueel grensoverschrijdend gedrag, suïcidaal gedrag
- Minderheidstress leidt tot een slechtere gezondheid in het geval van (tijdelijk) geen coping of slechte coping

Minderheidstress

WAAROM?

- Gepest worden vanwege je seksuele voorkeur en / of genderidentiteit – en expressie hangt samen met hebben van **verminderde psychische gezondheid** (Beusekom; Collier, Bos, Sandfort, 2014; Collier, Beusekom, Bos, Sandfort, 2013).
- LHB-scholieren: meer dan de helft **psychische -of gedragsproblemen**. (Kuyper, 2015a). Steekproef onder kleine groep transgenders: jongeren van 16 tot 24 jaar 73% psychische problemen (Keuzenkamp, 2012).
- **Geïnternaliseerde homofobie**, verwachte afwijzing en meta-stereotypering hangen samen met slechter welzijn (Baams, Bos, Jonas, 2014)
- **4,5 x zo vaak suïcidepoging** dan heteroseksuele jongeren (Kuyper, 2015a) Belangrijkste voorspeller: negatieve reacties van leeftijdsgenoten op school in vergelijking met negatieve reacties van gezinsleden en vreemden (Bergen, Bos, Keuzenkamp, Lisdonk, Sandfort, 2013).

Afgeleid van interculturele beleid in zorg- en welzijnsinstellingen:

Adequate manier van communiceren & effectief werken met cliënten / patiënten die LHBTIQA+ zijn.

- Aansluiten in communicatie
- Bekend met specifieke situatie
- Aansluiten in aanpak; bieden specifieke hulp / ondersteuning

Zie: Emmen, et al. 2015; van de Haterd et al., 2010; Bellaart & Azrar, 2003

Organisatie niveau

- Aanjagen en / of stimuleren van verandering
- Aanpassen en beschikbaar maken instrumenten
- Verankering in beleid
 - Mainstreaming (intervisie, deskundigheidsbevordering)
 - Specifiek beleid (monitoring, evaluatie)

Individueel niveau (hulpverlener)

Wat moet men willen, weten en kunnen?

- Houding
 - Motivatie
 - Eigen vooroordelen tackelen
- Kennis
 - specifieke problematiek
 - Minderheidsstress
- Vaardigheden
- Perceptie sociale norm
- Vertrouwen in eigen effectiviteit

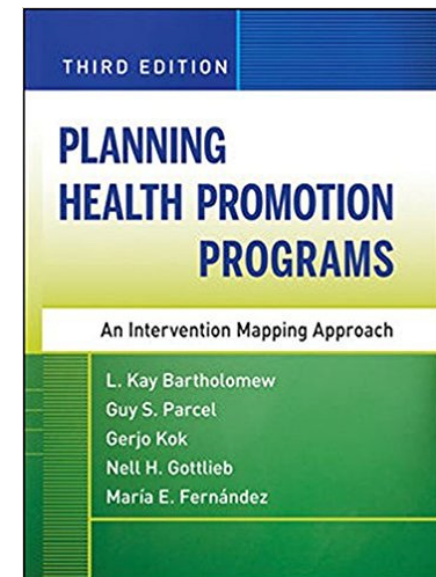
Stelling 2

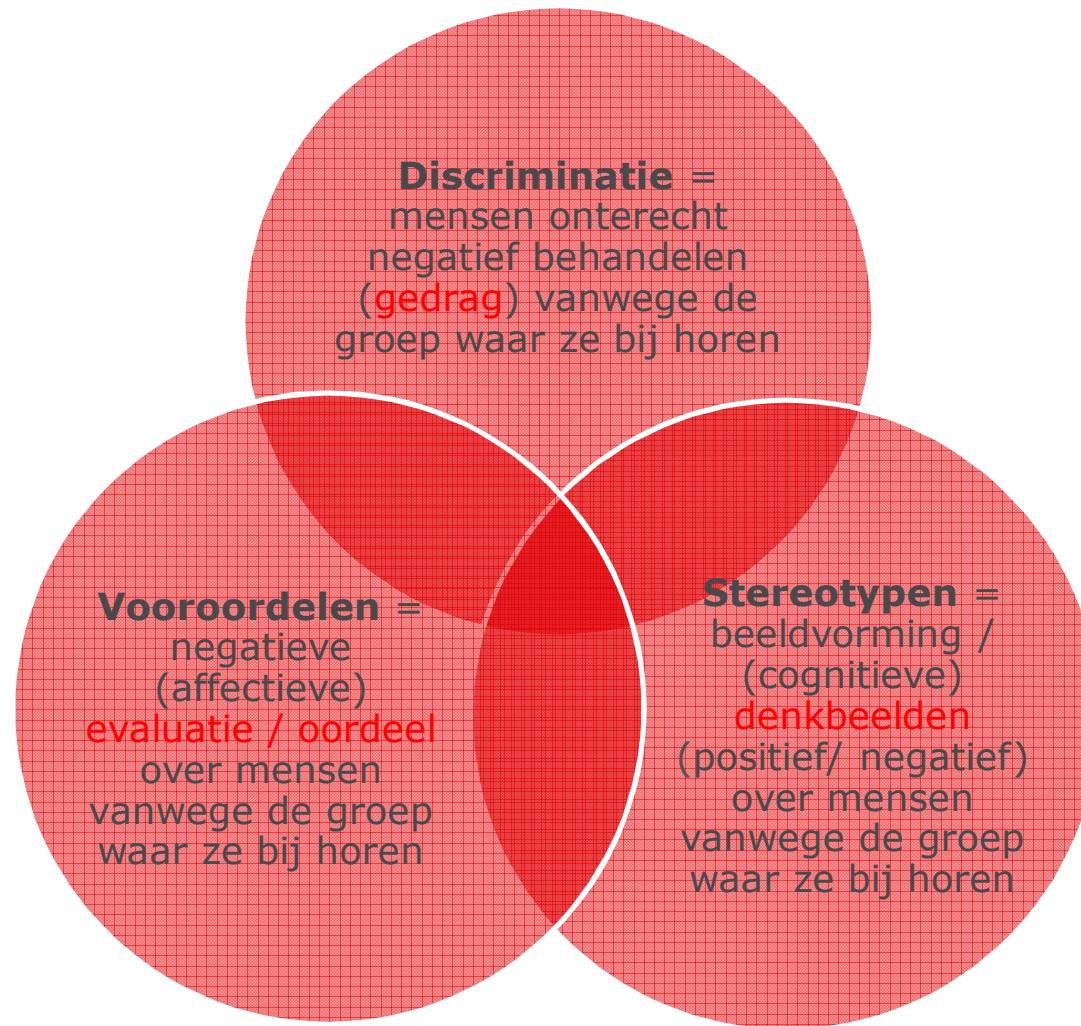

Aandacht voor seksuele- en genderdiversiteit in zorg en welzijn betekent zowel op beleidsniveau als op individueel niveau inzetten op verandering

Hoe leer je dit aan? Voorbeelden interventies

- Houding
 - Interpersoonlijk contact (Pettigrew et al. 2006)
 - Inleven (Batson et al. 2002)
- Kennis
 - Actief leren, elkaar feedback geven (Petty, et al. 2009)
 - Edutainment door middel van film, theater (Bandura, 1997)
- Vaardigheden
 - Rollenspellen (Mc Alister, et al. 2009)
 - 'providing cues' (Godden & Baddeley, 1975)

expliciete houding =
je uitgesproken houding
je evaluatie van je
associatie
veelal bewust

impliciete houding =
je associaties
'onderbuik'
veelal onbewust

Daniel Kahneman has given us a simple model for how we process information

Stelling 3

Een vereiste voor professionals in zorg en welzijn is om een positieve houding te hebben ten aanzien van LHBTIQA+ mensen

Houding: impliciete houding *controleren*

Bewustwording van eigen vooroordelen

- Confrontatie met eigen 'bias'
- = het ervaren dat het eigen gedrag niet in overeenstemming is met de eigen normen en waarden om iedereen gelijk te behandelen.
- Kan leiden tot zelfreflectie
- Indien er (interne) motivatie is om eigen vooroordelen te verminderen
- Gaat gepaard met negatieve gevoelens → aanpassing gedrag
- Constante 'screening' eigen gedrag (Systeem 2)

Houding: impliciete houding *veranderen*

Associatie zelf veranderen:

- Campagnes die ander beeld geven
- Contacttheorie: inleven in de ander → empathie
- Vriendschap & samenwerken
- Kan ook via film en theater

Context van associatie veranderen:

- De 'ander' introduceren in mooie ruimte, met lekker eten, ontspannen etc

HOE?

Houding: expliciete houding *veranderen*

argumenten (persuasion theory):
'het is goed/logisch om...'

omgeving (social norm theory):
'anderen vinden het goed/logisch om...'

gedrag (cognitive dissonance theory):
'je vindt het zelf eigenlijk goed/ logisch om...'